

Еволюція рівнів правової регламентації транскордонного співробітництва в Європі

Вже понад 50 років у країнах ЄС функціонують інституціолізовані форми ТКС, які сприяють економічному росту регіонів, що віддалено розташовані від центру країни та їх гармонізації з іншими регіонами. Україна розпочала європейську практику розвитку транскордонного співробітництва з моменту становлення як незалежної держави, створивши у 1993 році перший за її участі «Карпатський євро регіон», і надалі започаткувала ще - 8. Проте, спадок командно-адміністративної системи перешкоджає розвитку та зміцненню ролі ТКС, як «ефективного інструмента сприяння соціально-економічному розвитку прикордонних територій». Імплементация та апроксимация кращих практик європейських країн, механізмів ТКС, а також поліпшення інституційно-правового, організаційного і фінансового забезпечення розвитку інституціолізованих форм ТКС є основою до соціально-економічних змін у прикордонних регіонах України [1, с. 3].

До складу державної регіональної політики України входить транскордонне співробітництво як невід'ємний складовий елемент. Закон України «Про засади державної регіональної політики» визначив, що така політика складається з системи цілей, засобів та узгоджених дій національних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб для забезпечення високого рівня якості життя людей на всій території України з урахуванням особливостей регіонів шляхом збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення їх соціальної та економічної єдності [2].

Це є підґрунтям для розвитку національного законодавства України, подальшої державної підтримки щодо посилення координації транскордонного співробітництва, насамперед за участю Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства закордонних справ України та інших центральних органів виконавчої влади [3, с. 58]. Необхідною умовою є також надання реальної спроможності органам місцевого самоврядування брати участь у транскордонній співпраці.

Забезпечення інституційного розвитку ТКС базується, по-перше, на нормативно-правовій системі, по-друге, регламентацією механізмів взаємодії між органами влади різних рівнів, по-третє, створенням достатньої кількості дієвих інституцій, що сприяють розвитку ТКС та спільних транскордонних проектів із залученням підприємств, громадських організацій, недержавних установ, навчально-освітніх закладів, наукових установ тощо. До названих інституцій доцільно віднести торговельно-промислові палати, агенції регіонального розвитку, бізнес-центри, а також галузеві асоціації, як такі, що формують суспільні ініціативи, спрямовані на удосконалення регуляторної політики у сфері транскордонної співпраці. Не остання роль належить реальним можливостям залучення зовнішньої допомоги Європейського Союзу, шляхом подання проектних заявок. Ці інституції здійснюють інформаційно-консультаційну діяльність для суб'єктів ТКС щодо організаційних і фінансових перспектив, які відкриває перед ними участь у міжнародному співробітництві [4, с. 292].

Аналізуючи досвід розвитку ТКС у Європі Артёмов І.В., П. Беленький та Н. Мікула, Петров П.Ю., Проскура В.Ф. та Фозекош М.Л., виділяють наступні рівні такої співпраці:

1) міжнародний рівень - реалізація політики загальноєвропейських інтересів, координація національних регіональних політик для збалансованого розвитку європейського простору;

2) державний рівень - вироблення національної політики у сфері ТКС та узгодження національних інтересів із загальноєвропейськими, а також гармонізація національних та регіональних цілей;

3) регіональний рівень - реалізація регіональної політики розвитку ТКС з урахуванням інтересів держави та регіональних одиниць, відповідна координація із регіонами сусідніх країн;

4) місцевий рівень - координація планів розвитку, що запропоновані місцевою владою (з урахуванням регіональних і національних інтересів), «конкретна співпраця між суб'єктами прикордонних територій» [5, 6,7,8].

У четвертому рівні реалізації ТКС вказано як характерну рису - співпраця між суб'єктами прикордонних територій. Аналізуючи сучасні тенденції розвитку ТКС в Європі та нормативні документи Європейського Союзу та Ради Європи:

1). Протокол N 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, який стосується міжтериторіального співробітництва, тобто Рада Європи задекларувала можливість співробітництва держав незважаючи на наявність або відсутність спільного кордону;

2). Протокол N 3 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями стосовно об'єднань єврорегіонального співробітництва (ОЕС), Рада Європи зазначила про можливість співпраці ОЕС тих країн, що не мають спільного кордону;

3). Регламент (ЄС) № 1082/2006 про створення Європейських угруповань транскордонного співробітництва;

можна зробити висновок щодо посилення тенденції транскордонної співпраці не тільки між державами крізь спільний кордон, а й між державами, які мають спільні прагнення вирішувати схожі нагальні потреби.

Керуючись вище наведеними міжнародними правовим актами, четвертий рівень реалізації ТКС викласти у такому вигляді: «місцевий рівень - координація планів розвитку, що запропоновані місцевою владою (з урахуванням регіональних і національних інтересів), співпраця між суб'єктами ТКС для спільного вирішення задач.

Література:

1. Демедюк О. Імплементация європейського досвіду функціонування інституціоналізованих структур транскордонного співробітництва в Україні: проблеми та перспективи / О. Демедюк, Я. Калат. – Львів:, 2017. – 16 с

2. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 №156- VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.

3. Мікула Н. Транскордонне співробітництво / Н. Мікула, В. Толкованов. – Київ: «Крамар», 2011. – 259 с.

4. Лутчак В. Інституційне та ресурсне забезпечення політики транскордонного співробітництва України та країн Європейського Союзу/ В. Лутчак// Збірник наукових праць "Ефективність державного управління". – 2014. – Вип. 39. - С.287-294

5. Беленький П.Ю. Зовнішньоекономічна діяльність регіонів / П.Ю. Беленький, Н.А. Мікула: монографія / Регіональна політика: методологія, методи, практика: [кол. авт. ; за ред. академіка НАНУ М. І. Долішного]. – Львів : НАН України ; Інститут регіональних досліджень, 2001. – С. 654–697

6. Проскура В. Проблеми та перспективи реалізації транскордонного співробітництва на місцевому рівні / В. Проскура, М. Фозекош. // Економіка і Суспільство. – 2018. – №14. – С. 139–146.

7. Петров П. Ю. Стратегічне забезпечення транскордонного співробітництва [Електронний ресурс] / П. Ю. Петров // Соц.-ек.проблеми сучас.періоду України. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ae_2016_9_3-4_3.pdf.

8. Артьомов І. В. Транскордонне співробітництво як важливий чинник підвищення регіональної конкурентоспроможності / І. В. Артьомов. // Науковий вісник Ужгородського університету, серія «Історія». – 2013. – №2. – С. 44–51.